

Pràcticum I 2011/12
Psicologia de l'educació

Montse Asenjo Luque

L'escola serveix per a la vida. Ella hauria de desenvolupar en els joves aquelles capacitats que constitueixen un valor per al benestar de la comunitat.

Però això no significa que s'hagi de destruir la individualitat i que l'individu s'hagi de convertir en un simple instrument de la comunitat, com una abella, o una formiga.

Una comunitat d'individus tots iguals, sense originalitat i sense metes personals seria una pobre comunitat sense possibilitats de desenvolupament.

En canvi, l'objectiu ha de ser l'educació d'individus que actuïn i pensin independentment, però que vegin, al mateix temps, en el servei a la comunitat, el suprem problema de la seva vida.

Albert Einstein

Agraïments

A la meva tutora Anna Casadevall que amb les seves puntualitzacions i consells m'ha ajudat molt amb la realització del meu projecte de pràcticum.

A la meva tutora Montse Sampol per la seva paciència i dedicació.

A tots els professionals amb els que he tingut contacte i que han contribuït d'alguna manera a que jo desenvolupés les meves reflexions.

ÍNDEX

Resum	Pàg. 4
Introducció	Pàg. 5
Objectius	Pàg. 6
Descripció del centre	Pàg. 7
• Finalitats	Pàg. 7
• Estructura	Pàg. 8
• Organització	Pàg. 9
Marc teòric	Pàg. 10
• Educació inclusiva	Pàg. 10
• Altes capacitats	Pàg. 12
• Enfoc constructivista	Pàg. 15
• Moviment “slow”	Pàg. 16
• Psicologia positiva	Pàg. 17
Descripció de l' activitat realitzada	Pàg. 18
• Informació bàsica	Pàg. 18
• Aspectes concrets del centre	Pàg. 19
• Metodologia	Pàg. 19
• Tasques realitzades	Pàg. 19
• Resultats obtinguts	Pàg. 29
Conclusions	Pàg. 30
Propostes	Pàg. 32
Prospectiva	Pàg. 33
Bibliografia	Pàg. 35
Annexes	Pàg. 37

RESUM

Davant dels diferents criteris sobre l' atenció a les altes capacitats, aquest estudi pretén contrastar com el sistema educatiu actual fa front a un possible cas en un centre de primària de Girona, de quina manera es mobilitza i dona resposta a aquests tipus de necessitats educatives, enfront referents teòrics com, l' educació lenta, inclusiva i constructivista entesa sobre les bases de la psicologia positiva, que ens permetran posar en evidència l' actual sistema d' intervenció a les altes capacitats. En base a això s' han utilitzat diferents tècniques projectives així com el test d' intel·ligència WISC a part de diverses entrevistes amb els agents implicats, així com observacions a l' aula. Els resultats obtinguts i les activitats en paral·lel d' obtenció d' informació a partir de diferents fonts documentals, ens han permès concloure que existeix una falta d' interès evident per les altes capacitats, que aquestes estan molt associades al terme superdotació i existeix molta subjectivitat a l' hora d' avaluar i valorar aquestes capacitats, alhora es posa en evidència que el sistema educatiu actual no afavoreix la estimulació arribant a l' arrel del problema de falta de temps i coneixements per valorar i potenciar les altes capacitats.

Paraules clau: altes capacitats, educació lenta, educació inclusiva, enfoc constructivista, psicologia positiva.

Ante los diferentes criterios sobre la atención a las altas capacidades, este estudio pretende contrastar como el sistema educativo actual hace frente a un posible caso en un centro de primaria de Girona, de qué manera se moviliza y da respuesta a este tipo de necesidades educativas frente a referentes teóricos como, la educación lenta, inclusiva y constructivista entendida sobre la base de la psicología positiva, que nos permitirán poner en evidencia el actual sistema de intervención a las altas capacidades. En base a ello se han utilizado diferentes técnicas proyectivas así como el test de inteligencia WISC aparte de varias entrevistas con los agentes implicados, así como observaciones en el aula. Los resultados obtenidos y las actividades en paralelo de obtención de información a partir de diferentes fuentes documentales, nos han permitido concluir que existe una falta de interés evidente para las altas capacidades, que éstas están muy asociadas al término superdotación y existe mucha subjetividad a la hora de evaluar y valorar estas capacidades, a la vez se pone en evidencia que el sistema educativo actual no favorece la estimulación, llegando a la raíz del problema de falta de tiempo y conocimientos para valorar y potenciar las altas capacidades.

Palabras clave: altas capacidades, educación lenta, educación inclusiva, enfoque constructivista, psicología positiva.

INTRODUCCIÓ

Aquest projecte es desenvolupa en el CEIP **El Bosc de la Pavordia**, una escola que s'emmarca en un projecte actual i innovador pel que fa al contacte amb el medi, estimulació de la creativitat i foment de l'esperit crític, per tal d'aprofundir en l'atenció que es fa a les altes capacitats, per d'aquesta manera poder valorar des de una perspectiva crítica les meves intuïdes carències del sistema educatiu actual al respecte.

L'interès sorgeix bàsicament de la reflexió sobre l'etiquetatge de l'alumnat i de les diferents maneres de tractar les necessitats educatives, alhora que a nivell personal sentia la necessitat de poder plasmar diferents propostes que penso que no es tenen en compte en l'educació actual. Per fer això necessitava conèixer en profunditat com s'atenen aquestes altes capacitats "in situ" per , d'aquesta manera, poder arribar a aprofundir si realment, les meves hipòtesis sobre la necessitat de canviar segons quins aspectes del sistema educatiu estaven fonamentades en fets reals, i d'aquesta manera poder fer diferents propostes alternatives, sempre amb una única finalitat, que les altes capacitats deixin de considerar-se una necessitat educativa especial per passar a ser una normalitat que es sàpiga cercar i estimular.

Per estudiar aquest tema a fons, i tenint en compte el meu desconeixement sobre les altes capacitats, m'he proposat per una banda dedicar part de les meves hores de pràctiques a l'atenció del cas d'un nen que presenta indicis d'altres capacitats, i així poder saber com es valoren, quins instruments es fan servir, quins són els passos a seguir , quines tasques es desenvolupen a nivell d'EAP i quines a nivell de centre... tot això ho portaré a terme a partir d'observacions a l'aula de l'alumne, de revisió i anàlisi de documents específics sobre el tema referenciats a la bibliografia i de la participació en la intervenció del cas, a partir de l'aplicació de diferents proves per avaluar les capacitats, concretament el WISC, diferents tècniques projectives (arbre, família) i com a eina fonamental les entrevistes als diferents agents implicats. A partir d'aquí podré saber com es mobilitza el centre davant la sospita d'un cas d'altres capacitats, alhora que també podré saber com s'ha arribat a aquesta detecció.

Un cop feta aquesta aproximació, revisaré finalment diferent documentació que unida a les entrevistes fetes sobre el tema a la meva tutora i a la cap d'estudis del centre, em donaran la informació suficient per poder arribar a elaborar les conclusions del meu projecte on reflexionaré sobre la valoració i estimulació de les altes capacitats, per plasmar finalment propostes amb una visió alternativa a l'actual.

OBJECTIUS**➤ Intervenir en un centre de primària per donar resposta a aquest tipus d' alumnat.****• Definir una alta capacitat.**

Serà bàsic conèixer els **criteris** a partir dels quals es considera que existeix una alta capacitat en el sistema educatiu actual.

• Diferenciar les altes capacitats

Estudiar què es considera talent, superdotació, genialitat, creativitat, etc., és a dir, saber **distingir** entre les diferents manifestacions de les altes capacitats, punt molt important a tractar si es volen conèixer els diferents tipus d' intervenció adient a cada cas.

• Detectar les altes capacitats.

Conèixer quines són les vies per les quals s' arriben a detectar aquests casos, com s' arriba al **supòsit** de que existeix una alta capacitat.

• Valorar les altes capacitats.

Saber quins **instruments** d' anàlisi s' utilitzen per analitzar aquestes capacitats, descriure tant els de tipus quantitatiu com qualitatiu.

➤ Estimular aquestes capacitats perquè no es vegin eclipsades pel sistema educatiu actual.**• Observar algun cas que pugui existir en el centre.**

Obtenir informació que pugui tenir el centre d' algun cas concret per poder, si és possible, tenir una aproximació i poder **participar** en la seva intervenció.

• Conèixer com estimular les altes capacitats.

Conèixer els **recursos** que s' utilitzen a l' hora d' intervenir en un cas concret per estimular aquestes capacitats en el sistema educatiu actual.

➤ Trobar alternatives a l' atenció a les altes capacitats basades en el moviment "slow".**• Reflexionar sobre la valoració i estimulació de les altes capacitats.**

Fer una **reflexió** personal sobre la manera en com es valoren actualment aquestes capacitats, així com de la seva estimulació.

• Plasmar propostes d' educació per les altes capacitats basada en el moviment "slow".

Desenvolupar **propostes** alternatives d' educar on tenir altes capacitats o qualsevol altra NEE no comporti sortir de la normalitat, sinó que s' entengui part de la realitat existent.

DESCRIPCIÓ DEL CENTRE**FINALITATS**

Les finalitats de l' EAP-OEST del Gironès, són les mateixes de qualsevol EAP i corresponen a les següents funcions bàsiques establertes:

Atenció a l'alumnat i les seves famílies

- Identificació i avaluació psicopedagògica i/o social de les necessitats educatives especials de l'alumnat i proposta d'escolarització, en col·laboració amb els serveis específics quan s'escaigui.
- Elaboració de Dictàmens i Informes diversos .
- Realitzar la valoració d'un alumne/a amb necessitats educatives especials
- Assessorament al professorat per a la planificació de la resposta educativa (adaptacions d'aula, de materials, plans individualitzats...) que pugui necessitar l'alumnat, en col·laboració amb els mestres i professors, especialistes i serveis educatius específics.
- Assessorament a l'alumnat, famílies i equips docents sobre aspectes d'orientació personal, educativa, professional i social.
- Seguiment de l'alumnat amb necessitats educatives especials al llarg de la seva escolaritat i de manera especial en els moments de transició entre etapes educatives.
- Detecció, valoració i derivació – si s'escau - d'alumnat als serveis educatius específics (CREDA, CREDV, SEEM, SEETDIC), als serveis socials, de salut o de justícia (CSMIJ, CDIAP, EAIA, DGAIA...).
- Coordinació amb altres professionals, serveis o institucions de la zona per donar una resposta coherent i adequada a les necessitats educatives de l'alumnat

Atenció als centres educatius

- Assessorament als centres i al professorat en la identificació de necessitats educatives de l'alumnat i col·laboració en la planificació d'actuacions de resposta educativa en l'entorn escolar, familiar i social
- Coordinació amb l'equip directiu i amb el professorat del centre que dona suport a la diversitat de l'alumnat (mestres d'educació especial, psicopedagogs, mestres de pedagogia terapèutica, educadors especialitzats...)
- Participació a les Comissions d'Atenció a la diversitat del centre i a les comissions socials
- Col·laborar en processos d'inclusió, en la prevenció i resolució de conflictes i en la detecció i prevenció de conductes de risc

- Assessorament en processos de tutoria i orientació de l'alumnat.
- Assessorament per a l'entesa, la col·laboració i la confiança mútua entre les famílies de l'alumnat i el centre educatiu, especialment d'aquell alumnat més vulnerable o amb risc d'exclusió.

Atenció i intervenció a la zona

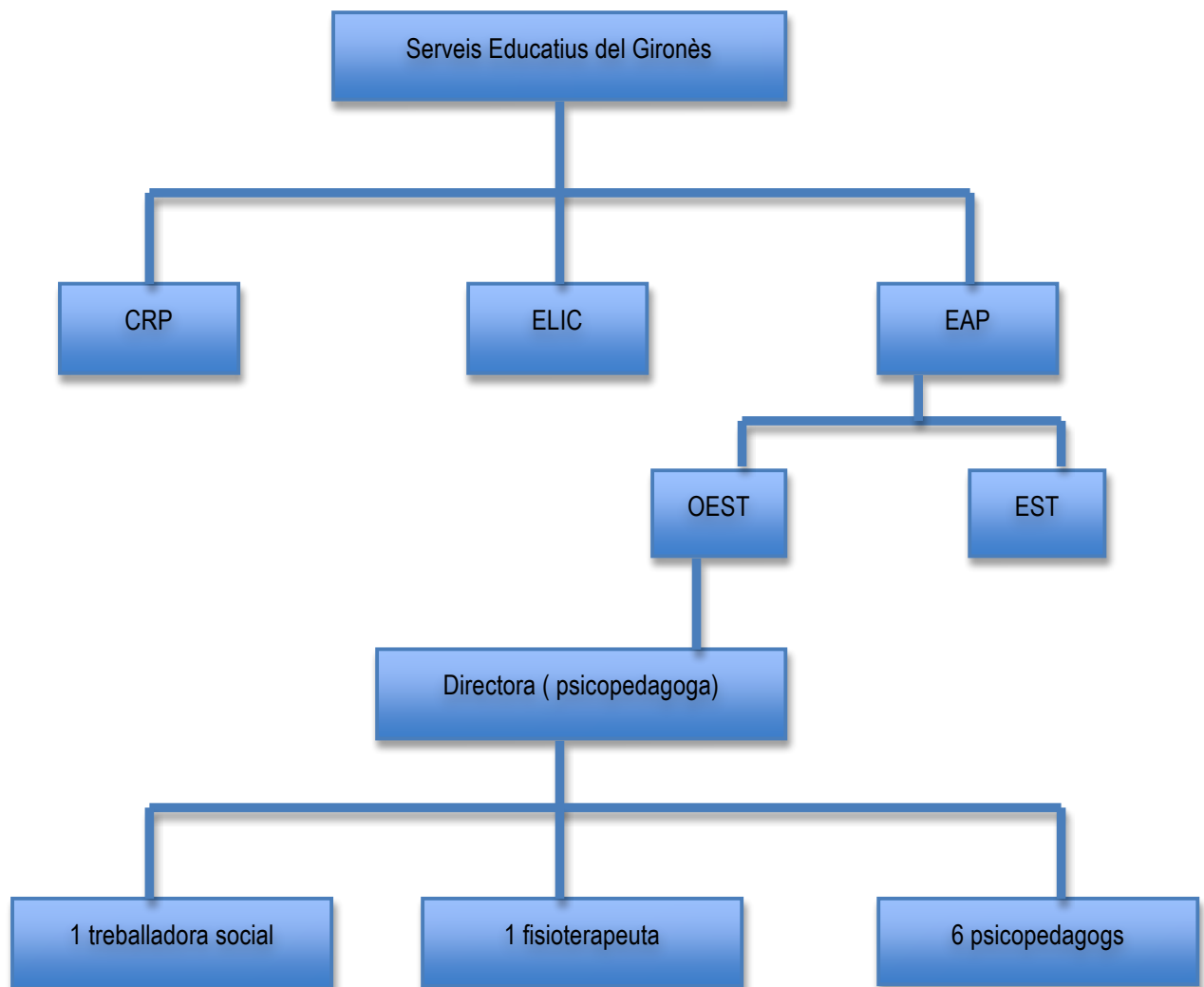
- Participació en els processos d'escolarització i transició entre etapes educatives
- Treball en xarxa amb les institucions i serveis de la zona en la detecció de necessitats, l'establiment de criteris comuns d'actuació, el coneixement i la difusió de recursos.
- Treball en xarxa amb els diferents serveis i programes educatius de la zona o sector (CREDA, CREDV, SEEM, SEETDIC) i amb equips o serveis d'altres departaments (salut, acció social i justícia) de la zona.
- Col·laboració amb les administracions en la planificació i optimització dels recursos educatius del sector i en temes relacionats en l'escolarització dels alumnes.
- Participació en els plans educatius d'entorn i en altres plans o programes que afavoreixen la integració escolar i social de l'alumnat (absentisme, risc d'exclusió social, salut...).
- Coordinació i dinamització d'activitats de Formació i intercanvi dels docents, en col·laboració amb el centres de recursos pedagògics (CRP) del SEZ.

• ESTRUCTURA

El **Servei Educatiu del Gironès** és un òrgan de suport permanent a la tasca docent dels mestres, dels professors i dels centres educatius i està constituït com a nucli de dinamització pedagògica, d'orientació psicopedagògica, de recerca de noves metodologies i d'apropament de l'escola a l'entorn.

Formen part d'aquest servei el **CRP** (Centre de recursos pedagògics), **ELIC** (Equips de suport i assessorament en llengua interculturalitat i cohesió social) i **EAP** (Equip d' assessorament i orientació psicopedagògica), el qual a Girona està dividit en **EST** i **OEST**. En el meu cas les pràctiques es desenvolupen a l' EAP-OEST i la seva zona d' actuació és tota la franja oest de la ciutat de Girona.

⇒ Aquest EAP està estructurat de la següent manera:

• ORGANITZACIÓ

L'organització i funcionament de l'EAP consisteix en efectuar durant el matí les visites als diferents centres assignats (IES i CEIP) per part dels diferents professionals, i a les tardes les reunions al centre EAP, serveixen per contrastar actuacions, prendre decisions, realitzar tràmits, etc...

Es van tres tardes per setmana de les quals dilluns és per temes de servei educatiu, dimarts per reunió d'equip i dijous per tasques individuals de cada professional.

MARC TEÒRIC

Aquest projecte s' emmarca en el **paradigma d' educació inclusiva**, des d' aquest paradigma la diversitat de l' alumnat és un element enriquidor del procés educatiu a la que el centre es té que adaptar, tenint en compte i responent a les altes capacitats en particular i a la diversitat en general, per tal d' afavorir el desenvolupament humà. Aquesta adaptació de l' escola passa per garantir diferents modalitats d' aprenentatge que es basin en les capacitats, interessos i condicions dels alumnes.

A banda d' aquest model, també es pretén donar una sèrie de propostes alternatives a l' educació en quan a flexibilitat, lentitud i funcionalitat, basant-se en el **moviment "slow"** , on es defensa una educació més espontània, fluida i imaginativa, que facilitarà la cerca i estimulació d' aquell talent que tots portem dintre i que va de la mà d' un **enfoc constructivista** a l' hora d' entendre a l' alumne com a constructor del seu coneixement, on aquest ha de deixar de ser una figura passiva per passar a adquirir responsabilitat en la seva pròpia formació intel·lectual amb el recolzament i l' ajuda dels mestres en la seva evolució educativa.

Tot aquest marc teòric es concep sobre les bases de la **psicologia positiva** on es deixen de banda les debilitats del ésser humà per tindre en compte les qualitats i fortaleces d' aquest, on les altes capacitats no són només superdotació, són talents que sovint s' eclipsen amb les carències o normalitats que els acompanyen.

• EDUCACIÓ INCLUSIVA

La Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació, estableix com un dels principis rectors del sistema educatiu l'educació inclusiva de l'alumnat i la cohesió social. Els projectes educatius dels centres han de considerar els elements curriculars, metodològics i organitzatius perquè tot l'alumnat participi en els entorns escolars ordinaris.

Segons la UNESCO (1995), els centres educatius, i més en l'ensenyament obligatori, han d'acollir tots els nens, independentment de les seves condicions físiques, intel·lectuals, socials, emocionals, lingüístiques o del tipus que siguin.

Quan parlem d' educació inclusiva ens estem referint a atendre a tots els alumnes en la mateixa escola independentment de les seves característiques i necessitats, és a dir amb les seves diversitats, i considerant aquestes com oportunitats d' enriquitment per tots. Així doncs, es parteix de la base que la diversitat és un element més que ajuda al desenvolupament de l' ésser humà, i com a tal, l' escola ha de modificar la seva estructura, funcionament i resposta per atendre les diferents necessitats de l' alumnat, és a dir, l' escola s' ha d' adaptar a l' alumne i no a l' inversa. Això implica que tots els alumnes aprenguin junts independentment de les seves condicions personals, socials o culturals, aconseguint fer efectius els

drets a l'educació, a l'igualtat d'oportunitats i a la participació en la societat. Estem parlant doncs, no d'accions sinó d'un canvi en el sistema de valors i creences cap a l'educació.

Per tant l'objectiu és que l'escola inclusiva sigui el lloc on tots els seus membres es sentin acollits i membres de ple dret, valorats i importants per la seva comunitat, i on ningú per aprendre d'una manera diferent o per tenir unes característiques singulars estigui per sobre ni per sota dels altres, sinó que aconseguixi aprendre el màxim possible en relació a les seves capacitats i interessos. Es tracta doncs, d'utilitzar diferents procediments d'avaluació que s'adaptin a diferents estils, capacitats i possibilitats d'expressió dels alumnes. *"L'escola de la por, de l'angoixa, de l'ansietat i de l'avorrimet s'ha de substituir per l'escola que proporciona el plaer i l'emoció d'aprendre"*. (Cuomo, 2000).

Aquesta inclusió beneficia a tots, com afirma Pujolàs (2008), per una banda els alumnes amb capacitats diferents es senten estimulats, tant en el seu aprenentatge com en el seu desenvolupament, pel contacte i interacció amb els altres companys, i per l'altre, els alumnes ordinaris veuen estimulades les seves capacitats d'cooperació, de comunicació i de raonament.

Segons Pujolàs (2003), els trets distintius d'aquest tipus d'educació serien els següents:

- *L'objectiu d'una educació inclusiva és que l'escola contribueixi a adquirir, fins al màxim de les possibilitats de cadascú, totes les habilitats tècniques i socials que són necessàries per ser, viure i conviure.*
- *L'escola inclusiva mesura l'èxit- la seva eficàcia, la seva qualitat- per la capacitat d'afegir alguna cosa al que saben i al que eren els alumnes en entrar-hi, fins al màxim de les seves capacitats i possibilitats.*
- *L'escola inclusiva es preocupa, fonamentalment, per trobar mètodes, estratègies i maneres d'organitzar la classe que li permetin atendre junts alumnes diferents, sense que cap en surti perjudicat, encara que no "vulguin" o no "puguin" aprendre.*
- *Una escola inclusiva es preocupa d'organitzar l'heterogeneïtat perquè sigui profitosa, educativament parlant, per a tothom, més que no pas d'homogeneïtzar l'escola, tot negant o anul·lant la diversitat.*

El rerefons d'aquest concepte no és un altre que un canvi en principis i valors, on d'una escola competitiva i exclouent es passi a una escola col·laborativa i inclusiva on tothom es senti inclòs, valorat i respectat pels altres. Però per tot això es fa imprescindible un canvi en el sistema i les polítiques educatives, i sobretot del "status quo" de les concepcions sobre educació que existeixen entre els

professionals actualment i que perpetuen i no deixen avançar en la situació actual, ells són els que realment han de reflexionar individual i col·lectivament sobre la pròpia praxis, i per això, els professionals que orientem i assessorem, hem de començar per fer un exercici de capacitat de canvi en valors i creences sobre educació que tenen actualment els professionals, que serà la base ferma a partir de la qual es podrà dotar a les escoles dels recursos humans i materials que ens permetin dur a terme aquest ideal pedagògic d' **inclusió de les altes capacitats**, en un sistema educatiu preparat per adaptar-s' hi.

• ALTES CAPACITATS

Quan es volen definir les altes capacitats ens trobem amb que l' amplitud del terme ens incapacita per poder trobar una única definició. Hi ha diferents classificacions però bàsicament es parla de:

Superdotats: Es refereix a la combinació d'una superioritat cognitiva, de la creativitat i de la motivació en grau suficient per considerar el nen destacat sobre la gran majoria. (**Renzulli**)

*Renzulli, concepe la superdotació com el resultat de la intersecció de tres variables: **capacitat intel·lectual superior a la mitjana, motivació o compromís amb la tasca i creativitat.***

No és suficient tenir un quocient intel·lectual (QI) superior a 130 per parlar d'alta capacitat; la disposició activa, perseverança, il·lusió pel treball, confiança en les pròpies possibilitats; junt amb l'originalitat de pensament, capacitat per anar més enllà del que és convencional, obertura cap a noves experiències, la facilitat per buscar noves solucions a problemes tradicionals són característiques que es presenten en els subjectes d'altres capacitats.

Cap de les tres variables per separat no confirma la identificació d'un alumne/a d'altres capacitats, tan sols la intersecció de les tres defineix correctament un alumne/a superdotat/da.

El model de Renzulli fou ampliat pel seu equip, que introduí els factors Escola, Família i Iguals. La importància de la família i els entorns socials, com són el col·legi i els amics, resulten fonamentals per al desenvolupament òptim d'aquests nens/es.

Talentsos: S'utilitza per identificar una habilitat, una aptitud excel·lent en un camp concret; acadèmic o artístic.

Prodigis: Suposa la realització d'una activitat extraordinària en relació amb la seva edat. El seu rendiment en un camp concret és similar al de l'adult.

Genis: Identifica a aquelles persones que a part de tenir una habilitat específica molt alta, demostra un alt nivell de creativitat

Per tant, tal i com s' explica a la "**Guia per a famílies d' infants i joves amb altes capacitats intel·lectuals**" publicat pel Departament d' Educació de la Generalitat de Catalunya, "*les característiques dels infants i joves amb altes capacitats intel·lectuals depenen de moltes variables –entre les quals té rellevància especial el context– tot i que com a trets més significatius es poden destacar els següents:*

- **Habilitats cognitives** (*percepció, raonament, aprenentatge abstracte, agilitat mental, fluïdesa verbal, memòria, concentració i atenció, facilitat per a la comprensió i la generalització...*).
- **Característiques motivacionals** (*tenacitat, tendència a gaudir de tasques desafidores, capacitat per treballar bé sense necessitat d'estímul o de reforç, alta autoestima, lideratge...*).
- **Característiques creatives** (*originalitat en la resolució de situacions i problemes, imaginació, impuls per explorar noves idees, sensibilitat artística...*).

Actualment es sap que la intel·ligència és quelcom dinàmic i que està influïda per factors genètics i ambientals, i per tant pot ser modificada per múltiples factors. **Gardner** ja ens parla d' intel·ligències múltiples com hem assenyalat més amunt i defensa que no existeix una única intel·ligència, sinó que existeixen de diversos tipus. El bàsic serà doncs que les escoles tenint com a base aquestes premisses, recullin un historial amb experiències i coneixements previs, indaguin en les habilitats, curiositats i preferències dels alumnes per, d' aquesta manera, poder estimular aquelles **altes capacitats** que molts cops poden passar desapercebudes pel fet de no sobresortir en el sistema educatiu actual.

Estratègies generals d'intervenció educativa (EAP)

Cal tenir-los amb compte com a col·lectiu a qui cal atendre les seves necessitats educatives especials. Tenen una sèrie de característiques que els permeten aprendre ràpidament de manera efectiva i diferent.

L'acceleració

- Consisteix a cursar els cicles educatius en menys anys. És la reducció d'un curs per cada etapa d'ensenyament (primària i secundària) la qual cosa obliga a modificar el currículum. L'objectiu és proporcionar a l'alumne el nivell adequat a les seves altes capacitats.
- La finalitat és la motivació i l'estímul per l'aprenentatge.

Flexibilització o acceleració parcial

- És una acceleració de certes assignatures. Per exemple, un infant pot cursar 1r de CS de primària i assistir i ser avaluat a les classes de 2n de CS amb relació a una, dues o més assignatures.
- Aquesta estratègia és una mica complicada, ja que l'alumne talentós ha de ser en un curs per a certes classes, i en un altre superior per unes altres. A nivell de cicle s'han de programar els horaris de manera que no coincideixin les assignatures.

L'agrupament

- Consisteix a agrupar alumnes amb característiques semblants i donar respostes a aquestes característiques.
 - Alumnes de la mateixa classe o del mateix nivell (grups on es dissenyen programes especials segons el nivell de cada classe).
 - Agrupament total com si fos una escola especial, és a dir, formar un grup d'alumnes superdotats o talentosos i treballar només amb ells. Aquesta mesura pot marginar els alumnes, ja que es socialitzen segons unes regles i uns nivells molts específics de comunicació i interacció.

Enriquiment

- Es pot adaptar a les característiques de cada alumne referides als aprenentatges respectant les condicions naturals de socialització.
- L'objectiu és aprofundir, ampliar i avançar al nen el màxim de continguts quantitativament i qualitativament.

Avantatges:

- Tenen en compte la verticalitat i l'horitzontalitat dels aprenentatges.
- És totalment compatible amb el programa ordinari.
- L'alumne amb altes capacitat participa al màxim en el treball del grup classe.
- Elimina del currículum els continguts que l'alumne domina.
- L'enriquiment pot ser aleatori de continguts o una ampliació curricular.
- Desenvolupa la creativitat.
- Poder treballar les habilitats socials, emocionals i afectives.

Estratègies d'intervenció educativa

L'escola ha de ser inclusiva, integradora, i, per tant, flexible i adaptativa per respondre de forma individualitzada a les necessitats dels seus alumnes.

Aquests alumnes tenen unes característiques que permeten treballar:

- Amb projectes
- Treball cooperatiu
- Treball autònom
- Treballant les intel·ligències múltiples
- Resolució creativa de problemes
- Domini progressiu de la investigació
- La socialització, l'autoestima, el companyerisme,... els valors
- Treballar la motivació.

La metodologia més adequada és la que posa èmfasi en el domini de les habilitats per aprendre a pensar, en l'experimentació, en la investigació, en la recerca d'informació, i en l'aprenentatge pel descobriment. Tot allò que li permeti realitzar aprenentatges significatius en diverses situacions i circumstàncies.

Dins l'aula s'ha de poder obtenir un ambient d'aprenentatge que ofereixi les oportunitats necessàries perquè cada alumne incloent els d'altres capacitats i els que tenen dificultats per l'aprenentatge pugui desenvolupar al màxim les seves capacitats.

• ENFOC CONSTRUCTIVISTA

L'enfoc constructivista considera l'aprenentatge com a motor del desenvolupament, així i tal com afirma **Vigotski** "*l'únic ensenyament bo és el que s'anticipa al desenvolupament*", ja que l'aprenentatge és una condició prèvia al desenvolupament i donarà lloc a la zona de desenvolupament pròxim (ZDP), és a dir la zona entre el que l'alumne sap fer sol i el que és capaç de fer amb l'ajuda d'un altre. Aquesta zona és la que delimita el marge d'incidència de l'acció educativa, i condiciona el tipus d'ajudes que cal donar, i com i quan cal anar retirant-les a mesura que l'alumnat adquireix capacitat d'autonomia en el seu procés d'aprenentatge.

En base a aquesta manera d'entendre el desenvolupament, l'enfoc educacional constructiu es resumirà en que aquest és un procés permanent, que mitjançant l'interacció de mitjancers (adults) que apropen la realitat a l'aprenent (nen), aquest la pot anar interioritzant gradualment a partir dels coneixements. S'atribueix un paper essencial a la interacció i a la mediació sociocultural en el desenvolupament de les persones, per tant serà molt important el context de l'aula on es produeix aquesta interacció com també la funció mediadora del professor, ja que aquest haurà de guiar a l'estudiant per tal que, en base a allò que

sap, construeixi relacions significatives amb allò que se li ensenya, es a dir, basant-nos en la **metàfora de la bastida de Brunner**, *l'educador promourà graus superiors d'aprenentatge situant-se sempre passos per davant de l'aprenent fins que aquest control i assoleixi autònomament l'activitat*. Aquesta mediació depenent de com sigui donarà diferents resultats en l'aprenentatge, ja que la qualitat i la intensitat condicionarà les possibilitats d'interiorització, així doncs des d'aquest model les dificultats d'aprenentatge s'hauran de buscar en el mateix context d'aprenentatge de l'alumne i en les activitats en les que participa ja que exigeix una activitat mental constructiva per establir relacions entre els nous aprenentatges i els ja disponibles en la seva estructura cognitiva. Des de l'enfoc constructivista, l' **alumne amb altes capacitats** construeix els seus significats a partir dels seus coneixements i a partir de l'ajuda de qualitat que li proporcionen els professors i els continguts, per tal d'obtenir un aprenentatge significatiu que li permeti sentir-se motivat en el context educatiu.

Així doncs, la construcció del coneixement estratègic a l'aula requereix situacions interactives en les que el professor mitjançant els mecanismes d'influència educativa incidirà en un procés de construcció progressiva de sistemes de significats compartits amb l'alumne. En aquest procés, la interacció entre professor, alumnes, i activitats d'aprenentatge, estarà mediatitzada pel llenguatge, a través del diàleg i la negociació, en el que s'anomena **Triangle interactiu**, *i que identifica a professor, alumne i continguts, com a elements bàsics i necessàries per a aconseguir l'aprenentatge significatiu* (Ausubel), un aprenentatge basat en l'adquisició de significats, on l' **alumne amb altes capacitats** gràcies a l'interès per allò que se li mostra es sent motivat i incorpora els nous coneixements a la seva estructura cognitiva.

- **MOVIMENT "SLOW"**

"Podem donar una part de la culpa del fracàs escolar a la nostra obsessió amb l'educació precoç, amb l'èmfasi en la pressió per saturar d'aprenentatges acadèmics cada cop més d'hora i més ràpid." **Carl Honoré**.

"L'educació lenta és un paradigma que no pretén fer les coses a poc a poc, sinó saber trobar el temps just per a cadascú i d'aplicar-lo en cada activitat pedagògica. Educar per a la lentitud significa ajustar la velocitat al moment i a la persona". (Joan Domènech, 2009)

La base de l'educació lenta la podem trobar a partir de les característiques comuns del moviment slow, aquest moviment ens ajuda a reflexionar sobre el temps i com nosaltres, els éssers humans, l'accelerem.

L'aparició del moviment sobre educació lenta es situa a l'any 2002, aquest defensa tenir en compte les necessitats i ritmes d'aprenentatge de cada nen en contra dels currículums sobrecarregats que no donen cabuda a que cadascú aprengui en el període de temps que necessita, tot al contrari es vol que tothom aprengui el mateix i al mateix temps, intentant homogeneïtzar el que per naturalesa és heterogeni. *"L'educació lenta dóna una oportunitat a tots els qui són exclosos perquè el seu ritme no és l'adequat"* (Joan Domenech, 2009). Per tant aquells que ara pertanyen als anomenats alumnes amb necessitats

educatives especials (NEE), entre ells els **alumnes d' altes capacitats**, des d' aquest paradigma podran tenir l' oportunitat de fer créixer el seu potencial cognitiu al seu ritme i sense cap tipus de pressió curricular, amb total llibertat i amb el recolzament d' uns professionals que busquen la qualitat en el procés d' ensenyament – aprenentatge i no el temps que s' hi dedica ni els objectius d' uns coneixements establerts.

Per altra banda també s' oposa als aprenentatges que es donen abans d' hora i als horaris rígids i compactats, i es posa èmfasi en una educació formal que va de la mà de la informal, on els alumnes han de tenir temps per reflexionar, temps de no fer res (on no s' hagi de pensar què fer, com fer-ho i perquè fer-ho). La visió que té aquest nou moviment és que hi ha un excés de continguts dins del currículum escolar i una mala distribució de l'espai del temps, per tant, es fa realitat la màxima de "menys és més", és a dir, **millor poc i bé que massa i malament**. (Joan Domenech, 2009)

• PSICOLOGIA POSITIVA

La psicologia positiva es defineix com l'estudi científic de les experiències positives, els trets individuals positius, les institucions que faciliten el seu desenvolupament i els programes que ajuden a millorar la qualitat de vida dels individus, mentre prevé o redueix la incidència de la psicopatologia (Seligman, 2005).

La societat espanyola de psicologia positiva la defineix com "*l' estudi científic de tot allò que fa que la vida valgui la pena, i l' aplicació dels seus resultats a entorns com l' educació, el treball i el desenvolupament personal*".

Amb la psicologia positiva i amb l' impuls de **Martin Seligman** (*President de l' American Psychological Association el 1998*), a finals dels anys 90 arriba l' altra cara de la psicologia científica, que s' interessarà per temes com el benestar subjectiu, els estats d' ànims i emocions positives (alegria, satisfacció, interès, amor, ...), les fortaleses i virtuts, pràctiques saludables (optimisme, gratitud, expressió artística, meditació, exercici, ..), els interessos, les habilitats, la transcendència i el sentit de la vida, les relacions personals positives, i un llarg etcètera de potencials a partir dels quals es pot millorar la qualitat de vida de les persones.

Mentre durant anys s' ha participat i alimentat la psicologia negativa i patològica, ara s' arriba a la necessitat de potenciar i estudiar científicament també, aquelles característiques, habilitats i emocions intrínsecs a l' ésser humà que s' han ignorat i eclipsat, donant èmfasi tan sols a tot tipus de carències i patologies a les que les persones no saben fer front i se les ha d' ajudar a superar.

⇒ Sota aquesta nova perspectiva de la psicologia, es deixa de banda l' etiquetatge de les persones, per incidir en el seu potencial, i és sota aquesta nova perspectiva des de la que el meu projecte aprofundirà en l' **atenció a les altes capacitats**, des d' una visió aplicada a l' educació que ens permeti entendre les

institucions educatives com a facilitadores del desenvolupament del potencial humà a partir d'una filosofia educativa que defensi el **respecte pels ritmes d'aprenentatge** de cadascú i on els alumnes passin a ser tots iguals per compartir i cooperar en uns aprenentatges que els han d'aportar motivació, il·lusió, curiositat, alegria i satisfacció, en definitiva una educació on l'actual atenció a les altes capacitats i altres necessitats educatives especials, doni pas a un **ensenyament - aprenentatge adaptat a tothom** i que tingui com a única finalitat la felicitat i el benestar personal de tots els seus alumnes, emfasitzant en la **identificació de les seves fortalezes** per promoure el seu desenvolupament.

DESCRIPCIÓ DE L' ACTIVITAT REALITZADA

• INFORMACIÓ BÀSICA

Aquesta intervenció s'ha portat a terme posant èmfasi en els següents articles del **codi deontològic** sobre l' **obtenció i l'ús de la informació**:

Article número 39: *La informació que el psicòleg recull en l'exercici de la seva professió està sotmesa a dret i deure de secret professional del qual tan sols està exempt per consentiment exprés del client o per supòsits legals.*

Article número 40: *Qualsevol subjecte d'una exploració o intervenció psicològica sol·licitada per una altra persona o institució té dret a ser informat, ell i/o els seus pares o tutors, de l'exploració i del destinatari de l'informe psicològic resultant.*

Article número 41: *Així mateix, té dret a rebre informació sobre el contingut del esmentat informe que no se'n derivi un greu perjudici per al client o per al psicòleg.*

Article número 44: *L'exposició oral, impresa, audiovisual o altres, de casos clínics o il·lustratius amb finalitats didàctiques o de comunicació o divulgació científica, ha de fer-se de forma que no sigui possible la identificació de la persona, grup o institució de què es tracti, excepte en el cas d'un consentiment explícit.*

Article número 45: *Els registres escrits o electrònics de les dades psicològiques, entrevistes i resultats de proves seran conservats, sota la responsabilitat del psicòleg, en condicions que assegurin el secret professional.*

- ASPECTES CONCRETS DEL CENTRE

CEIP EL BOSC
DE LA PABORDIA

El CEIP **Bosc de la Pabordia** és un centre molt recent d'una sola línia, que només disposa de barracons, arriba fins a quart de primària i s'emmarca en un projecte actual i innovador pel que fa al contacte amb el medi, estimulació de la creativitat i foment de l'esperit crític. Aquest serà el centre en el que es desenvoluparà el meu projecte, en base al supòsit de l'existència d'un cas d'altres capacitats.

L'elecció del centre s'ha fet en base a que dins del sistema educatiu actual aquest sembla ser un centre obert i flexible que em servirà per contrastar els meus supòsits amb major fonament, ja que suposadament en aquest centre es farà ús d'unes concepcions educatives força actuals a l'hora de donar desposta al cas en qüestió.

- METODOLOGIA

Per saber com es detecten, valoren i diferencien les altres capacitats, he fet ús tant de metodologia qualitativa com quantitativa, concretament entrevistes als diferents agents implicats, també he consultat diferents expedients de nens valorats per altres capacitats d'altres anys, he fet el seguiment d'una demanda de valoració per altres capacitats, i per últim he consultat diferent bibliografia específica del tema. Aquestes diferents vies de recerca m'han donat força informació dels criteris que s'utilitzen per considerar les altres capacitats.

Val a dir, abans de res, que en base a la entrevista realitzada a la meua tutora sembla ser que *la primera detecció dels casos sempre acostuma a estar feta pels docents o els pares en els primers anys d'escolaritat, però en les primeres edats és molt difícil determinar la superdotació, en el cas del nen que he fet el seguiment estaria a la franja d'edat quan es pot començar a determinar si existeix o no altres capacitats, però és més bé a l'adolescència quan es pot afinar més el diagnòstic. Un altre aspecte important és el fet que segons la concepció que es tingui sobre superdotació, els processos d'identificació que es seguiran seran diferents i determinaran el tipus de variables que s'analitzin.*

- TASQUES REALITZADES

A partir d'aquestes premisses bàsiques he participat en el cas d'un nen al que li posaré com a nom fictici Oriol per salvaguardar la seva identitat, cursa primer curs de primària, té 6 anys i la demanda ha estat feta

per la mare, a través de la cap d' estudis, que ens l' ha traspasat . A partir d' aquí comencen les nostres actuacions per tal de valorar les altes capacitats, que es concreten en:

- Entrevista amb la cap d' estudis

Pel que ens comenta la cap d' estudis en la reunió, sembla ser que la mare d' un nen de 1er ha demanat que el valorin perquè pensa que el seu fill té altes capacitats, segons ens diu la cap d' estudis és un nen molt trempat però dispers i amb poca concentració a classe. Els pares es van divorciar fa un any i ara tornen a estar junts.

- Entrevista amb la mare

Ens reunim amb la mare de l' Oriol i ens explica que fa temps que pensa que el seu fill té altes capacitats, pel que sembla el va portar a una amiga psicopedagoga perquè li fes un cop d' ull, però que no el va valorar. Segons ella a l' Oriol el motiven algunes coses però d' altres no li agraden gens, la lecto-escritura no l' interessa gens ni el motiva. Diu que sempre li han dit que és un nen que té potencial però que no para. A més ara sovint li criden l' atenció i li diuen que molesta als altres. Ella vol que se'l valori per saber si els problemes de conducta venen d' aquí, ja que mai havia tingut problemes fins ara.

- Observació a l' aula

Entrem a observar-los a l' aula i la mestra està explicant que demà van d' excursió a la Fageda, fan ells la nota pels pares i observem que a l' escriure l' Oriol té el full molt girat. L' Oriol està atent i segueix en tot moment les explicacions de la mestra. És esquerrà. Orientació espacial ↓

- Entrevista amb l'Oriol

Ens explica que li agrada fer primer, està molt motivat i treballador. Ens explica que fa extraescolars: piscina i hoquei. Li preguntem per la seva família ens explica que el pare és advocat i la mare mestra, té un altre germà petit que va a P3.

Li proposem fer un arbre. (ANNEX)

També si vol fer un dibuix de la família (ANNEX).

- Entrevista amb la mare

Li fem la devolució dels resultats. Sembla que l' Oriol és un nen llest que destacaria en algunes àrees però no se'l pot classificar com un altes capacitats perquè no passa d' un CI de 125 (*gràfic 8*) per tant ho deixem aquí i no es segueix la valoració

- DESCRIPCIÓ DE LES PROVES

- **Tècniques projectives** que haurem d'interpretar en base a la història del nen i en relació amb altres tècniques, com l'entrevista i altres proves psicològiques.

- **Test del dibuix de la família (ANNEX 2)**

Es tracta d'una prova de personalitat que es pot administrar als nens de cinc anys fins a l'adolescència. L'objectiu és que l' Oriol expressi els seus sentiments cap als seus familiars, especialment els seus pares i també reflecteix la situació en que es col·loca ell mateix en l' àmbit familiar . Aquesta prova va seguida d' una breu entrevista amb l' Oriol que afavorirà la interpretació.

- **Entrevista**

M: On esteu?

O: A Port Aventura fent una foto

M: Qui t' agradaria ser?

O: La mare perquè mana molt.

M: Qui està més content?

O: L' Arnau perquè no té mal a la panxa.

M: Qui està més trist?

O: El papa perquè es va fer un tall.

M: Qui és el més bo?

O: L' Arnau i jo perquè compartim

M: I el més dolent?

O: El cosinet.

M: Digue'ns tres desitjos

O: Estar contents i tenir felicitat, viure bé sense fred i gana i tenir que reciclar.

Interpretació dels resultats

El primer que ha dibuixat a sigut al seu pare (**personatge valoritzat**) i també és la figura més gran de totes, l' ha situat al mig del paper, li ha dibuixat detalls que semblen com una càmera fotogràfica penjada i sabates, ell s' ha dibuixat amb un cap molt gran i fent pinya amb el seu germà petit i el seu pare, més allunyada a fet a la mare a la part esquerra del paper en últim lloc i molt petita (**desvaloritzada**) la figura de la mare és molt bàsica, no té mans i tampoc li ha fet cap detall, això podria interpretar-se com dificultats en la relació amb la seva mare.

- **Test de l' arbre (ANNEX 3)**

L' objectiu d' aquesta prova és que l' Oriol s' autoprojecti. L' arbre s' entén com símbol de la vida, del creixement i del desenvolupament. **Les arrels** representen l' inici de la vida, són la representació simbòlica de l' inconscient, **la línia del sòl** simbolitza la separació entre dues vides, la conscient i la inconscient, **el tronc** revela la representació que té el nen de la forma del seu cos i de la imatge que té de la seva vida, **la copa**, representa la zona de contacte amb l' entorn, la zona de relació i intercanvi, i **les rames** són els recursos que es tenen per aconseguir satisfaccions de l' entorn, per obri-se cap als altres i ramificar-se en encerts.

També tindrem en compte a l' hora d' analitzar el dibuix de l' Oriol:

- La **situació espacial** que ocupa a la pàgina i la **mida**

Interpretació dels resultats

⇒ L' Oriol no ha fet arrels perquè en nens de la seva edat no acostumen a dibuixar-se.

⇒ En el cas del nostre dibuix la línia del sòl es substitueix pel marge del paper, és molt normal en nens menors de 10 anys, per tant l' Oriol estaria reflectint estabilitat.

⇒ Veiem que el tronc és alt i s' eixampla una mica per la part d' abaix, el que ens estaria indicant que l' Oriol és un nen amb caràcter tranquil.

⇒ La copa que ha dibuixat és petita en proporció al tronc, el que simbolitzaria timidesa o introversió. Veiem però que alhora l' ha decorat amb fruits que pengen de la copa el que ens indicaria riquesa i creativitat.

⇒ Veiem que no ha dibuixat rames perquè a la seva edat no s' acostumen a dibuixar, per tant seria totalment normal.

⇒ Ha dibuixat l' arbre a baix deixant bastant espai a la part superior, el que en nens de la seva edat és totalment normal.

⇒ En el nostre cas l' arbre és prou gran, el que significaria que l' Oriol no té problemes d' autoestima.

- **WISC-IV (Wechsler Intelligence Scale for Children-Fourth Edition) (ANNEX 1)**

L' objectiu d' aquesta prova és avaluar la capacitat intel·lectual de l' Oriol, ja que aquesta escala està indicada per nens entre 6 i 16 anys. La duració aproximada de la prova és d' una hora i cinquanta minuts. L' estructura general de la prova serien quatre escales, comprensió verbal, raonament perceptiu, memòria de treball i velocitat de processament. Cadascun d' aquests índexs està subdividit en diferents subescales.

- Perfil de puntuacions escalars

COMPREENSIÓ VERBAL (CV)

Expressa habilitat en formació de conceptes verbals, expressió de relació entre els conceptes, riquesa i precisió en la definició de paraules, comprensió social, judici pràctic, coneixements apresos i agilitat i intuïció verbal.

Cap prova es realitza amb cronòmetre.

Està format per cinc proves:

S Semejanzas

Avalua el raonament verbal i la formació de conceptes. També avalua la comprensió auditiva, la memòria, la capacitat per distingir entre característiques essencials i secundàries.

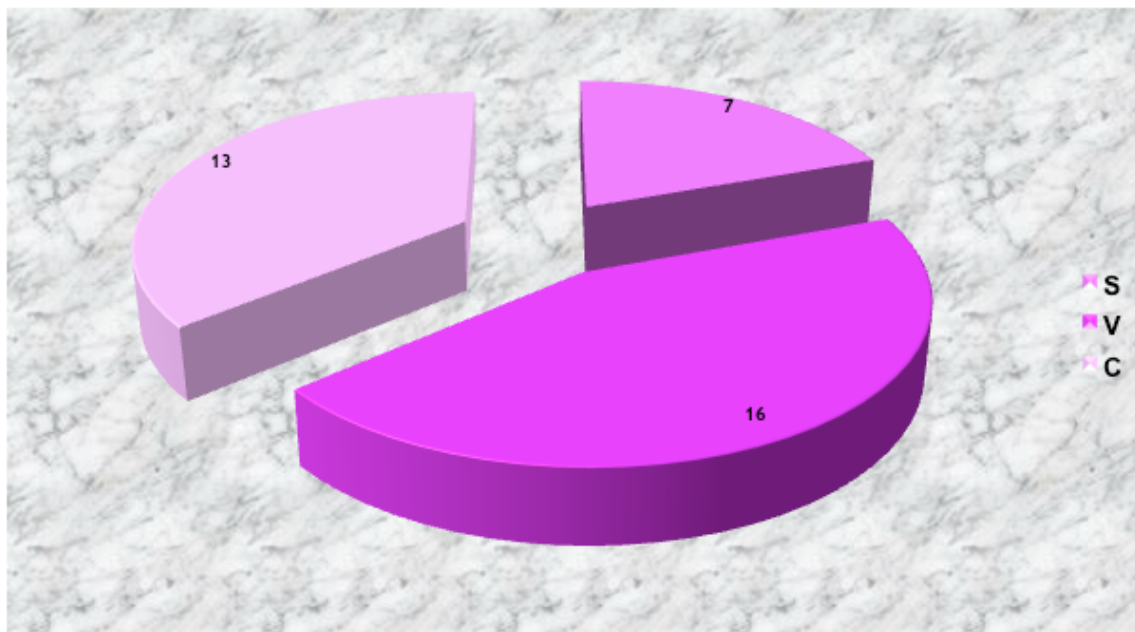
V Vocabulario

Avalua el coneixement de les paraules i el nivell de formació de conceptes. També avalua el bagatge de coneixements, la capacitat d'aprenentatge i la memòria a llarg termini.

C Comprensión

Avalua el raonament, la comprensió i la expressió verbal. La capacitat per avaluar i utilitzar l'experiència. També avalua el coneixement de les normes de conducta convencionals, la maduresa, el judici social i el sentit comú.

Gràfic 1

Anàlisi dels resultats

Observem que l' Oriol en **Vocabulario** obté una puntuació força alta (16), el que ens estaria indicant un nivell alt en vocabulari i coneixements així com una bona capacitat d' aprenentatge i de memòria de treball. Pel que fa a **Semejanzas** la puntuació seria baixa i a **Comprensión** la puntuació entraria dins de la normalitat.

RAONAMENT PERCEPTIU (RP)

Expressa habilitats pràctiques constructives, formació i construcció de conceptes no verbals, anàlisi visual i processament simultani.

Cubos i Figuras incompletas es realitzen amb cronòmetre.

Està format per quatre proves: CC Cubos Co Conceptos M Matrices FI Figuras Incompletas

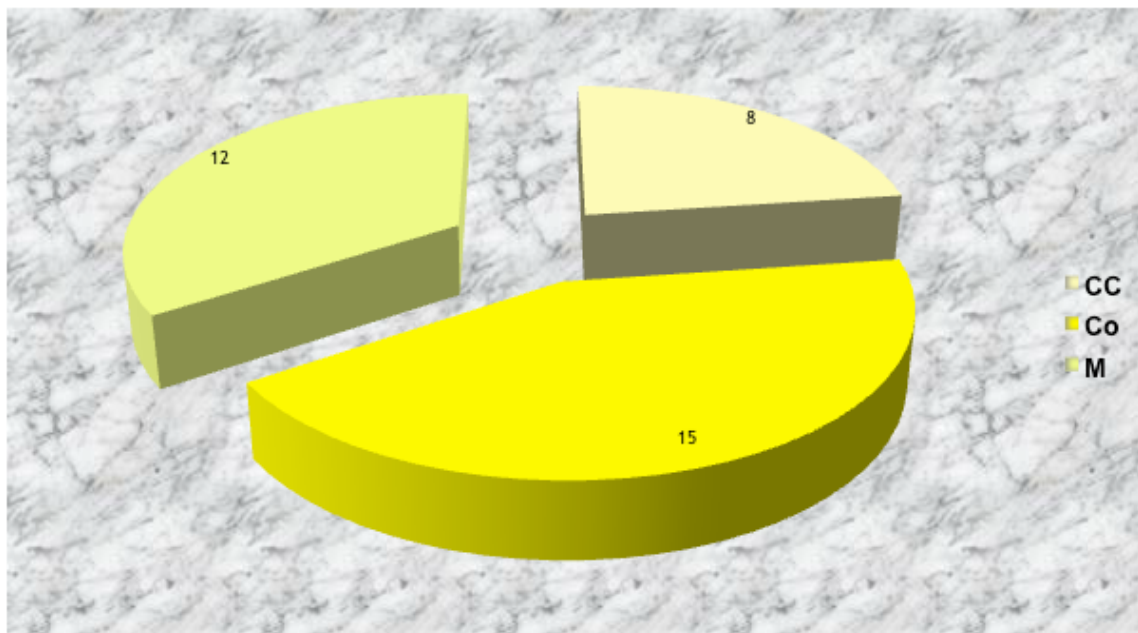
L'última prova és optativa i no és necessària per obtenir l'índex de raonament perceptiu.

CC Cubos

Avalua la formació de conceptes no verbals, la organització i la percepció visual, la coordinació visuomotriu. També avalua la capacitat d'observació i el processament simultani.

Co Conceptos: Avalua el raonament abstracte i la formació de categories. Cada cop s'exigeix més raonament abstracte. S'assembla a S Semejanzas però no és necessària la resposta verbal.

M Matrices: Avalua el processament de la informació visual i del raonament abstracte. Es demana completar models, classificar, raonar analògicament i serialment.

Gràfic 2

Anàlisi dels resultats

En la prova de **Conceptos**, l' Oriol a obtingut una bona puntuació el que indicaria un bon raonament abstracte i de formació de categories, pel que fa a les proves de Cubos i Matrices estaria dins de la normalitat.

MEMÒRIA DE TREBALL (MT)

Analitza la capacitat de retenció i d'emmagatzemar informació, d'operar mentalment amb aquesta informació, transformar-la i generar nova informació.

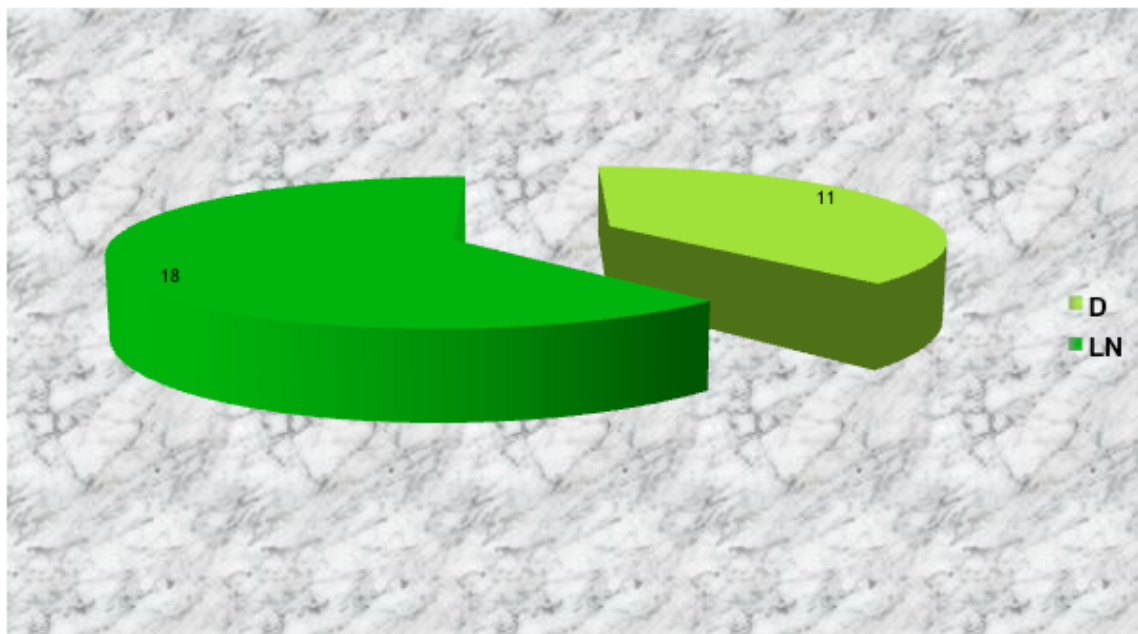
Aritmètica és realitza amb cronometre.

Està format per tres proves: D Dígitos LN Letras y números (A)Aritmética

L'última prova és optativa i no és necessària per obtenir l'índex de memòria de treball.

D Dígitos: Avalua la memòria auditiva a curt termini, la capacitat de seguir una seqüència, l'atenció i la concentració.

LN Letras y números: Avalua la capacitat d'utilitzar la informació mentalment, la formació de seqüències i la imaginació visuoespacial. També avalua la memòria auditiva a curt termini, l'atenció i la velocitat de processament

Gràfic 3

Anàlisi dels resultats

Els resultats d' aquestes proves demostren l' alt nivell de l' Oriol pel que fa a **Letras y números** el que indica la facilitat que presenta a l' hora d' utilitzar la informació mentalment, la formació de seqüències , la informació visuoespacial, i on també quedarien reflectides l' atenció i la velocitat de processament. Pel que fa a la prova de **Dígitos** la puntuació entraria dins de la normalitat.

VELOCITAT DE PROCESSAMENT (VP)

Mesura la capacitat per focalitzar l'atenció, explorar, ordenar i/o discriminar informació visual amb rapidesa i eficàcia.

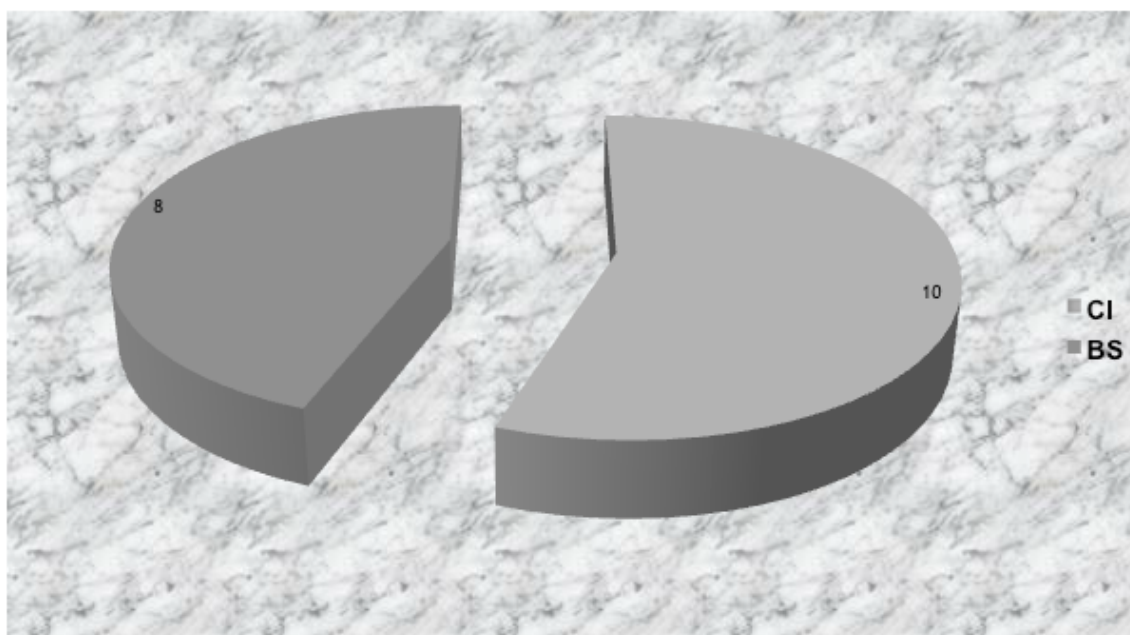
Les tres proves es realitzen amb cronòmetre.

Està format per tres proves: CI Claves BS Búsqueda símbolos (An)Animales

L'última prova és optativa i no és necessària per obtenir l'índex de velocitat de processament.

CI Claves: Avaluja la velocitat de processament, la percepció visual i la coordinació visuomanual. També avalua la memòria a curt termini, la capacitat d'aprenentatge i la flexibilitat cognitiva.

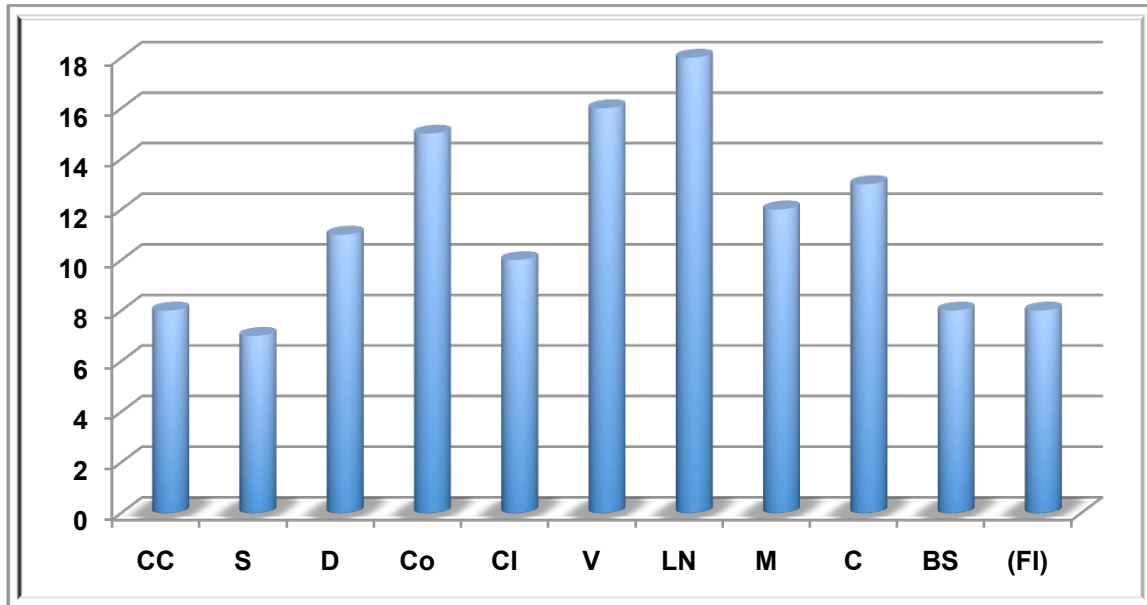
BS Búsqueda símbolos: Avaluja la velocitat de processament, la percepció visual i la coordinació visuomanual. També valora la memòria a curt termini, la capacitat d'aprenentatge i la flexibilitat cognitiva.

Gràfic 4

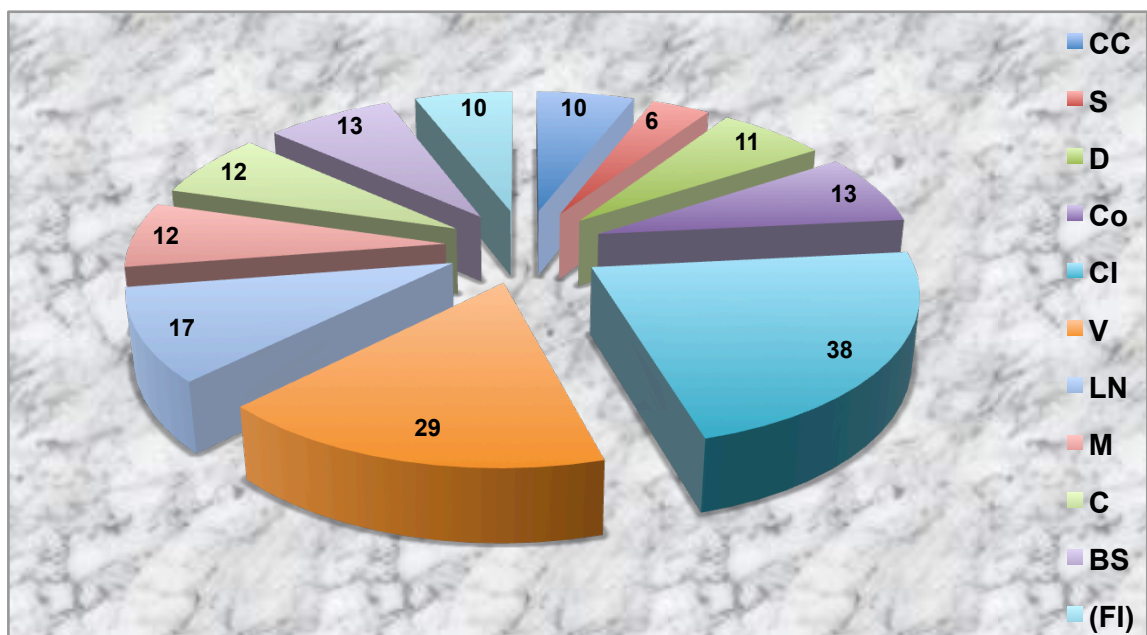
Anàlisi dels resultats

Pel que fa a la velocitat de processament veiem que l' Oriol obté una puntuació dins de la normalitat sense cap prova que sobresurti amb puntuacions significatives, el que ens estaria indicant que la capacitat que té de focalitzar l' atenció, explorar, ordenar i/o discriminar informació visual amb rapidesa i eficàcia entre dins dels paràmetres de la normalitat.

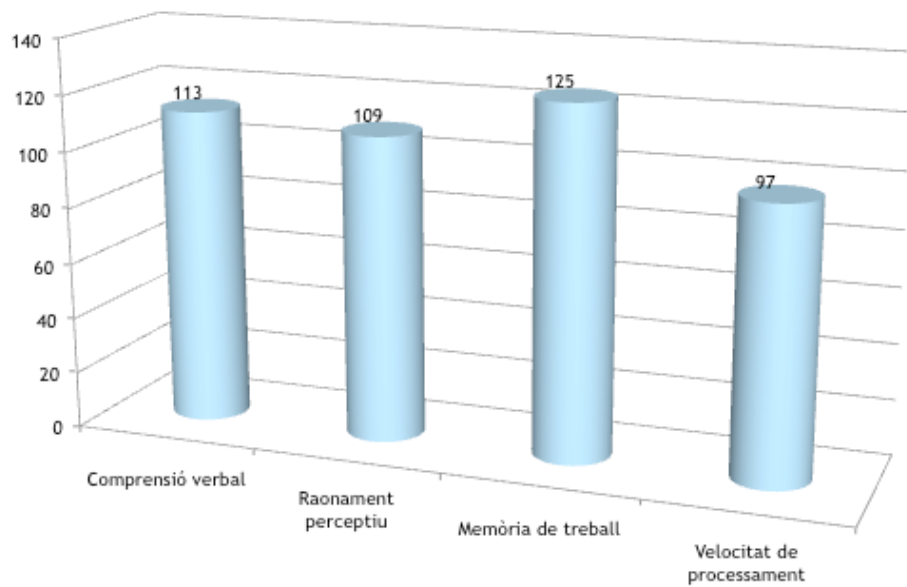
- Puntuacions escalars (Gràfic 5)

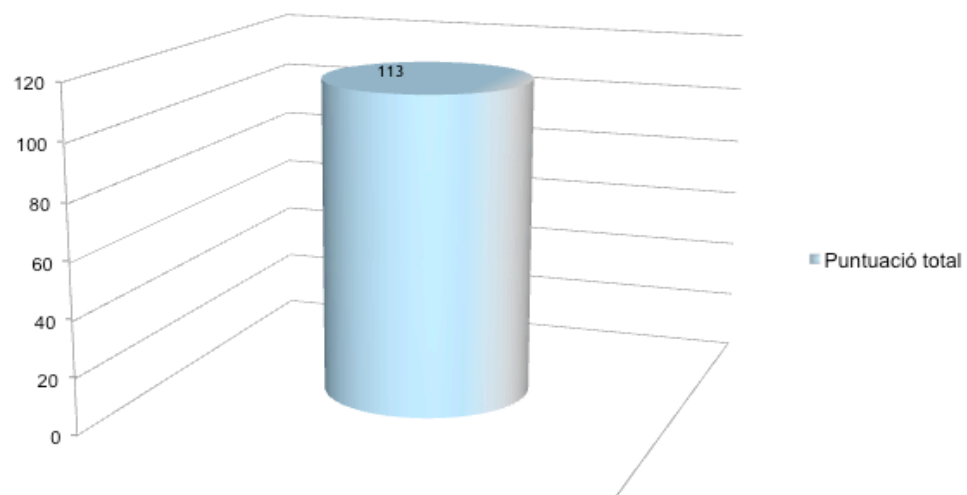
- Puntuacions directes (Gràfic 6)

- Puntuacions compostes (gràfic 7)

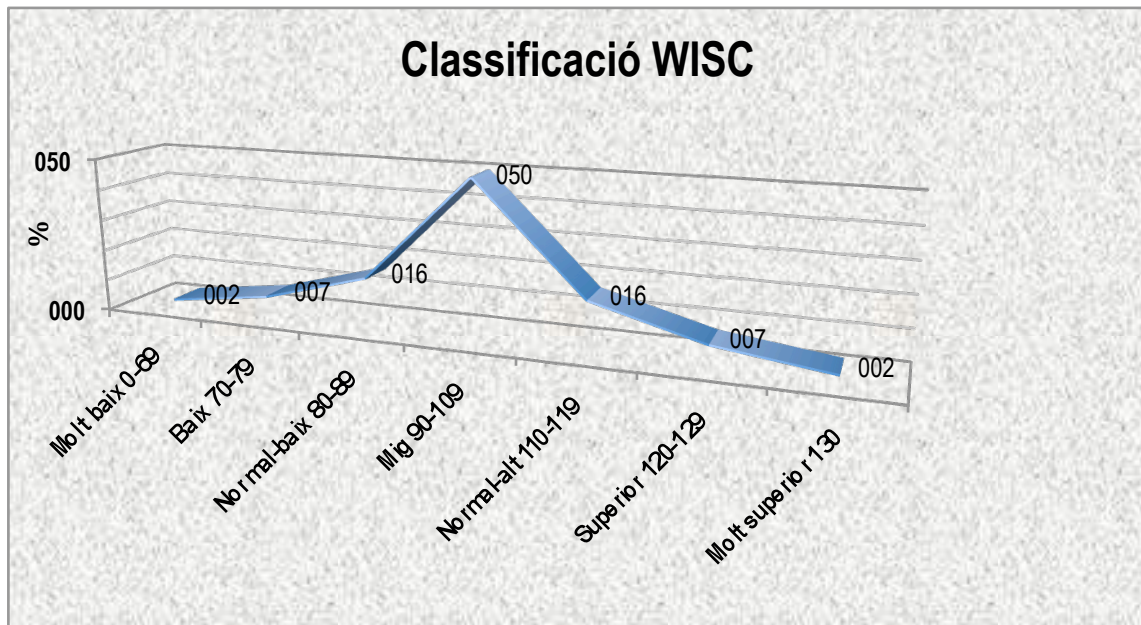

- Puntuació total (gràfic 8)

- Els resultats de les diferents proves s' adjunten als annexos 1, 2, 3, i la devolució dels resultats del WISC-IV a la mare es fan en base a la següent classificació :

Gràfic 9

RESULTATS

De les diferents proves administrades a l' Oriol podem dir que és un nen que si seguim els critèris de classificació del WISC (gràfic 9) no presenta cap tipus d' alta capacitat a nivell general (113), estaria dins de la classificació **normal – alt**, el que si podem extreure de les diferents entrevistes i proves amb ell és que té una clara facilitat i preferència per tot el que respecta als números, li encanten les matemàtiques i se li donen molt bé, és un nen que sempre treu notes excel·lents en aquesta matèria i que té una alta capacitat de processament, considerada de manera particular estaria en la classificació superior (WISC) ja que en aquesta àrea ha obtingut una puntuació composta de 125 (**Gràfic 7**), però tot i així en tot moment de l' avaluació s' ha estat buscant aquella xifra total que ens indiqués que hi havia una capacitat superior seguint uns criteris predeterminats. Tot i així la meva impressió ha sigut la de deixar de banda un potencial important en una àrea determinada (talent) que podria haver-se estudiat més a fons per poder donar-li una resposta coherent enfocada a les seves capacitats i que un cop concretada s' hagués pogut estimular amb determinats procediments i no s' ha fet, s' ha preferit tenir en compte les seves no potencialitats per eclipsar el seu talent numèric, com molt bé afirma la psicologia positiva (Seligman, 2005), ens haurem de replantejar molts criteris establerts que van deixant en el camí potencials talents sense descobrir.

CONCLUSIONS

Apropar-se a les altes capacitats a partir de les pràctiques realitzades i a partir d' un aprofundiment a nivell teòric en paral·lel, m' ha ajudat a respondre moltes de les incògnites que tenia al voltant d' aquestes, però per contra m' ha sorgit una pregunta encara més difícil de respondre... què estem fent?

A sigut un projecte que des d' un principi intuïa que em portaria a un tipus de respostes o conclusions que no acabarien de satisfer el meu criteri pel que fa a la seva detecció, avaluació i intervenció, tot i així m' ha agradat fer un treball paral·lel a nivell pràctic i teòric sobre el tema, perquè m' ha deixat copsar una realitat que encara està a anys llum d' entendre les altes capacitats com una part més de cadascun de nosaltres que no es sap avaluar ni potenciar.

Les conclusions a les que he arribat **a nivell pràctic** són:

Subjectivitat de criteris per avaluar les altes capacitats

A partir de la meua intervenció pràctica, he pogut assistir al que crec és la norma en el procediment d' avaluació de les altes capacitats. Entrevistes, qüestionaris, tècniques projectives,... "sembla ser" que són els mitjans més objectius per detectar les altes capacitats. Però jo em pregunto? En el cas de l' Oriol i segons els resultats obtinguts en el WISC (**Gràfic 3**) i diferents entrevistes realitzades, no és evident que és un nen que destaca en memòria de treball? Dona un resultat alt en LN que hauria d' haver-se considerat independentment del resultat total, perquè no tothom és bo en tot. No crec que en aquest cas s' hagi arribat a aprofundir en les capacitats reals i concretes que presenta l' Oriol, s' ha volgut buscar un resultat numèric "estandarditzat" (**Gràfic 7**) que indica que existeix superdotació, però s' està deixant de banda el evident talent a nivell de memòria de treball que presenta, sense indagar més en allò que li agrada, el que el motiva, el que li és fàcil. Bàsicament a sigut una avaluació molt destinada a trobar superdotació quan el que més abunda són els talents en àrees determinades i als que actualment es gira la cara perquè ha de ser tot o res.

Falta d' objectivitat a l' hora de valorar-les

Els resultats obtinguts de la pràctica portada a terme, també m' han fet arribar a la conclusió que a l' hora de valorar les altes capacitats tot és molt subjectiu, on jo puc veure un potencial, una altra persona amb una concepció diferent sobre intel·ligència pot veure simplement que és un nen "espavilat" o que se li dona bé una determinada àrea, sense anar més enllà. En el cas de l' Oriol, jo des del meu punt de vista hauria aprofundit molt més en l' àrea en la que presenta capacitats (**Gràfic 3**), hagués fet un munt més de proves que m' indiquessin realment sense cap tipus de dubte que presenta facilitat i talent en números i a partir d' aquí mouria tot tipus de recursos per estimular allò pel que presenta tanta facilitat i motivació.

M' ha fet reflexionar molt aquest punt, perquè he entès que, com tot en aquesta vida, la intel·ligència d' una persona no és blanc o negre, sinó tot el contrari arribo a la conclusió que tothom té un talent especial per alguna cosa, tots podem buscar en nosaltres mateixos una capacitat que ens fa sentir bé i realitzats, però la qüestió és... som capaços de trobar-la i estimular-la en els altres? Contundentment, ara per ara, no.

Sistema educatiu que no afavoreix l' estimulació de les altes capacitats

L' estructuració educativa que existeix actualment no afavoreix l' estimulació de les altes capacitats, és un sistema que es basa en la homogeneïtzació dels alumnes i que tot i vendre de cara a la galeria la educació inclusiva, els projectes individualitzats, l' atenció a la diversitat, ...i un munt de descripcions de cara a justificar la realitat heterogènia de les persones, el dia a dia és ben diferent. És un sistema que no respecta el procés maduratiu de l'alumne, equilibrant i fomentant el seu intel·lecte, la seva sensibilitat artística i la seva voluntat, per capacitar-lo davant els desafiaments de la vida, sinó tot el contrari es basa en un currículum estandarditzat que només en casos evidents de necessitats diferents (quan ho són tots), es decideix avaluar, i si es creu que val la pena tocar (en el cas de l' Oriol no s' ha cregut convenient tot i presentar clares capacitats pel que fa a memòria de treball) per individualitzar-lo d' una manera totalment equivocada, on no es busca que la persona es motivi i estimuli les seves capacitats, sinó que s' intenta que aquella persona passi pel sistema "normalitzat" de la millor manera possible.

Falta d' interès per les altes capacitats que no són superdotació

El que he pogut copsar després d' avaluar a l' Oriol és que existeix una falta d' interès per trobar allò positiu de l' alumnat, tot es mira molt des del prisma de carències de l' alumnat, i quan un ressalta en algun aspecte, s' obvia per mirar allò en el que no destaca (**gràfic 6**). El gran problema de les altes capacitats i concretament dels talents, és que són persones que estan adaptades al sistema educatiu i no necessiten normalment ajuts, més bé tot el contrari són autosuficients i no presenten problemes. Per tant estimular per aconseguir més i potenciar l' interès i les alternatives d' aquestes persones, avui per avui, no és la norma, és més fàcil classificar-los com alumnes potents en segons quines assignatures i deixar-ho aquí, suposa massa temps, esforç i coneixement per saber afrontar-ho, i per desgràcia actualment no es té.

Les conclusions **a nivell teòric:**

Les altes capacitats s' associen a superdotació, els talents no es cerquen ni estimulen.

En una societat on el major capital és el coneixement (**Quintanilla, 2002**), sembla que en l' àmbit educatiu encara no es té clar el que suposaria per una societat saber detectar i estimular els diferents talents en cada persona, seria el mitjà pel qual la societat creixeria a passos gegantins, perquè només en la contribució personal de cadascú a partir de les seves capacitats personals, podem arribar a una cooperació social de qualitat. No val educar per fer persones sense capacitat d' iniciativa, ni creativitat, ni

capacitat d' esforç ni voluntat. Val parar-se i pensar primer de tot en allò que coneixem de nosaltres mateixos que ens estimula i ens motiva, allò que ens fa sentir bé i ens ajuda en el dia a dia, i a partir d'aquí s' ha de buscar la manera de trobar-ho en els altres. La meva conclusió mental a la que arribo és la següent: és molt més difícil intentar modelar i forçar la intel·ligència humana, que deixar-la fluir i acompanyar-la en el camí cap al seu propi descobriment, penso que aquesta seria la base de l' educació per entendre els talents especials que presenta cadascú. A partir d' aquí poder donar-li a les altes capacitats una resposta coherent, serviria per contribuir a una societat on tots podem aportar el nostre "gra de sorra" perquè esdevingui millor.

Falta temps i coneixements per valorar i potenciar les altes capacitats .

El gran "trilema" de les altes capacitats és saber detectar-les, valorar-les i estimular-les des d' una visió positiva de les persones (**Seligman, 2005**). No és té actualment la capacitat d' esforç per part del professorat de reciclar-se i posar-se al dia en aquest tema, existeix un problema generalitzat de passivitat i desmotivació per part del professorat que no dona lloc a la iniciativa, la il·lusió ni la motivació per aprofundir en les altes capacitats, per buscar en els seus alumnes allò que els fa diferents i especials. Tot és una cadena, només podem buscar el bo dels altres si abans estem orgullosos del que fem i som, i per desgràcia en aquesta societat encara hi ha moltes persones que tenen moltes carències, que els impossibiliten per trobar allò positiu en els altres.

PROPOSTES

Una educació que faciliti les altes capacitats haurà de contemplar :

- **La formació contínua del professorat**

Es tractaria d' **ensenyar a ensenyar des de la coherència**, és a dir, formar als professionals que es mouen en l' àmbit educatiu per tal de dotar-los d' eines que els ajudin en la seva tasca educativa. I quin seria la base d' aquesta formació? L' empatia, l' autoqüestionament, la mediació, les relacions interpersonals, la gestió de necessitats, la coherència, la motivació, la creativitat, ..., una sèrie d' aptituds que farien la tasca dels professors molt més relaxada, i que al seu torn repercutiria en l' aprenentatge dels alumnes.

- **Desaparició de la figura directiva**

L' escola no tindria director ni jerarquies, hauria d' estar gestionada per pares i mestres en total coordinació en el procés educatiu dels alumnes, i en constant formació contínua per poder proporcionar- lis ensenyament de qualitat, tant a l' escola com a casa. Cada mestre seria responsable dels seus alumnes i classe durant vuit anys, d' aquesta manera els llaços afectius no es trencarien constantment.

- **Les capacitats intel·lectuals, artístiques i practico-tecnològiques d' una manera integral.**

Distribució de les matèries per igual, les intel·lectuals com matemàtiques, literatura, ciències, idiomes, etc., les artístiques com el teatre, pintura, música, etc... i les pràctiques que serien aquelles que els alumnes escollirien segons les seves preferències, aquí podríem encabir esports, horticultura, jardineria, costura, fusteria, i un llarg etcètera de possibilitats que l' alumne tindria total llibertat a l' hora de voler aprendre.

- **El procés maduratiu de l' alumne.**

Els nivells educatius per edats desapareixen per donar pas a una educació que respecti el procés maduratiu de cadascú, no han d' existir cursos per edats sinó per coneixements, han de ser els nivells d' aprenentatge els que indiquin el procés maduratiu de l' alumne i no l' edat de l' alumne el que marqui els nivells d' aprenentatge.

- **La curiositat per aprendre**

Posant èmfasi durant els primers 12 anys en la capacitat creativa de l' alumne, s' hauria d' aconseguir motivar-los en els seus descobriments diaris, on ells fossin els encarregats de buscar informació sobre els diferents temes d' interès per cada assignatura, per crear amb ajuda del mestre els seus quaderns d' estudi personals. A partir d' aquesta edat el procés d' ensenyament-aprenentatge ja estaria instaurat i els alumnes disposarien d' una capacitat personal de construcció dels seus propis aprenentatges que els ajudaria a iniciar-se en creatius de tot tipus.

- **Els valors (sensibilitat, solidaritat, generositat,..)**

L' educació en valors hauria d' impregnar tot el procés d' ensenyament-aprenentatge dels alumnes per capacitar-los per el dia a dia, sensibilitzar-los en diferents aspectes socials (voluntariat, treballs socials, donacions,...), els ajudaria a ser persones emocionalment coherents en les incerteses de la vida.

- **Cercar i estimular allò positiu que tots tenim.**

Potenciar des d' un inici allò pel que l' alumne sent predilecció, posar tots els recursos al seu abast i mobilitzar totes les possibilitats de creació de coneixements sobre aquella àrea, donant l' oportunitat de créixer d' una manera exponencial les seves habilitats sense parar-se en voler desenvolupar allò pel que l' alumne no mostra cap tipus d' interès.

PROSPECTIVA

Aquest projecte a significat per mi un aprofundiment a nivell de reflexió de molts aspectes actuals del sistema educatiu, m' ha servit per qüestionar-me moltes coses i arribar a conclusions que, tot i que a priori

puguin semblar totalment negatives, personalment m' han ajudat a veure el futur educatiu molt més clar, un futur educatiu que, tot i que ara per ara, sigui utòpic haurà de contemplar les altes capacitats com una característica més de cada persona, per d' aquesta manera saber-les estimular i poder esdevenir un sistema educatiu eficient i alhora eficaç.

Serà bàsic doncs, seguir aprofundint en aquest tema i investigant diferents mètodes d' intervenció canviant el focus d' atenció portat a terme fins ara, estem en una societat on serà bàsic ajudar als diferents professionals en contacte amb els alumnes perquè puguin fer front a les demandes d' aquests. S' ha de deixar de focalitzar en els estudiants i treballar a fons en la formació a formadors, canviar concepcions obsoletes i buscar nous horitzons de realització de l' alumnat on deixem de perdre temps posant etiquetes a les diferents capacitats per guanyar-lo en capacitat d' ensenyament i en metodologies educatives innovadores, integrals i coherents.

Tot i que penso que m' ha estat possible assolir tots els objectius marcats en un principi, m' hagués agradat tenir l' oportunitat de poder aprofundir més i poder treballar més temps el meu projecte, perquè soc conscient que el que més a marcat la qualitat d' aquest ha sigut el temps, un temps que forma part del sistema educatiu en el que estem immersos, i que no ens deixa expressar amb excel·lència allò que volem, ens limita i estressa impedint que la teva creativitat flueixi al seu ritme, sens dubte jo també he sigut víctima del sistema educatiu actual.

BIBLIOGRAFIA

- Ainscow, M. (1999). *Desarrollo de escuelas inclusivas. Ideas, propuestas y experiencias para mejorar las instituciones escolares*. Madrid: Narcea (2004).
- Carlgrén, Frans. *Una Educación hacia la Libertad. La pedagogía de Rudolf Steiner*. Informes del Movimiento Internacional de las Escuelas Waldorf. Ed. Rudolf Steiner: Madrid, 1989.
- Cuomo, N. (Cord.) (2000): *L'Emozione di Conoscere e il Desiderio di Esistere*. Bologna: AEMOCON.
- Domènech, J. (2009). *Elogi de l'educació lenta*. Editorial GRAÓ: Barcelona.
- Gardner, H. (2005): *Inteligencias Múltiples. La teoría en la práctica*. Barcelona: Paidós.
- Gràcia, M., Segués, M.T. (2009). *Mòdul didàctic 2. Psicologia de l'educació i de la instrucció*. Barcelona: UOC.
- Huguet, T. (2006). *Aprende juntos a l'aula. Una proposta inclusiva*. Barcelona. Graó.
- Martín, M.P. (2004). *Niños inteligentes: Guía para desarrollar sus talentos y altas capacidades*. Ediciones Palabra, S.A. : Madrid.
- Martínez, M., Guirado, A. (2010). *Alumnado con altas capacidades*. Editorial GRAÓ: Barcelona.
- Masdevall, M^aT. (2011). *Altas capacidades en niños y niñas*. Narcea, S.A. : Madrid.
- Pujolàs, P. (2008): *9 ideas clave. El aprendizaje cooperativo*. Barcelona: Graó.
- Pujolàs, P. (2006): *Cap a una educació inclusiva. Crònica d'unes experiències*. Vic: Eumo Editorial.
- Pujolàs, P. (2003). *Aprende juntos alumnos diferentes. Els equips d'aprenentatge cooperatiu a l'aula*. Vic: Eumo Editorial.

Quintanilla, I. (2002). *Empresas y personas: Gestión del conocimiento y capital humano*. Madrid: Diaz de Santos.

Seligman, M.E.P. (2005). *La auténtica felicidad* (M. Diago & A. Debrito, Trads.). Colombia: Imprelibros, S.A. (Trabajo original publicado en 2002).

Stainback, S.; Stainback, W. (2001). *Aulas inclusivas*. Madrid: Narcea.

UNESCO (1995). *Conferencia Mundial sobre necesidades educativas especiales*. Salamanca: UNESCO/Ministerio de Educación y Ciencia.

Vera Poseck, B. (2006) *Psicología Positiva: Una nueva forma de entender la psicología*. Papeles del Psicólogo, 27 (1): 3-8

Wechsler, D. (2005). *Escala de Inteligencia de Wechsler para niños-IV*. Madrid: Tea Ediciones, S.A.

WEBGRAFIA

<http://www.unesco.org/new/index.php?L=2&id=19143>

<http://www.educacion.gob.es/educacion/sistema-educativo/educacion-inclusiva.html>

<http://educaciolenta.blogspot.com/>

<http://contenidos.universia.es/especiales/superdotados/ninos-superdotados/tres-anillos/index.htm>

<http://www.xtec.es/~mperez12/constructivisme.htm>

<http://psicologia-positiva.com>

<http://www.psicologia-online.com/autoayuda/terapias/positiva.shtml>

<http://www.iepp.es/psicologiapositiva>

ANNEX 1

Página resumen

Conversión de puntuaciones directas en escalares

TEST	PD	Puntuaciones escalares				
Cubos	CC	10		8		6'2
Semejanzas	S	6	7			6'2
Digitos	D	11			11	6'10
Conceptos	Co	13		15		9'2
Claves	Cl	38			10	6'2
Vocabulario	V	29	16			6'2
Letras y números	LN	17			18	12'6
Matrices	M	12		12		7'2
Comprensión	C	12	13			7'2
Búsqueda símbolos BS		13			8	6'2
(Fig. incompletas) FI		10		(8)		(282)
(Animales) An					()	()
(Información) I					()	()
(Aritmética) A					()	()
(Adivinanzas) Ad					()	()
Suma de puntuaciones escalares		36	35	29	18	118
		CV	RP	MT	VP	CIT

Conversión de las sumas de escalares en puntuaciones compuestas

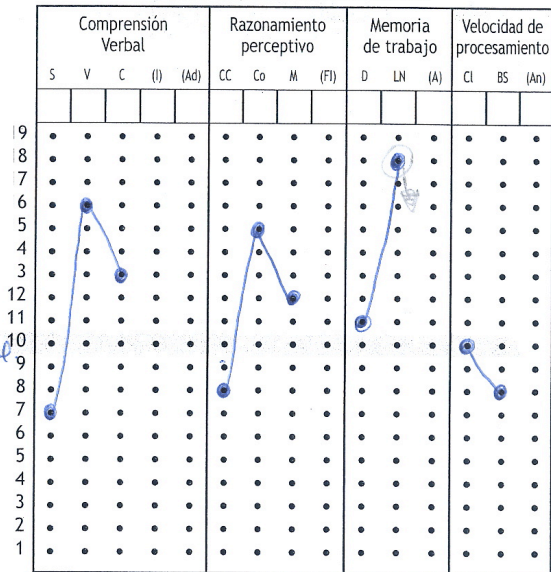
Índice	Suma de puntuac. escalares	Puntuación compuesta	Percentil	% Intervalo de confianza
Comprensión verbal	36	113		
Razonam. perceptivo	35	109		
Memoria de trabajo	29	125		
Velocidad procesamiento	18	97		
CI total	118	113		

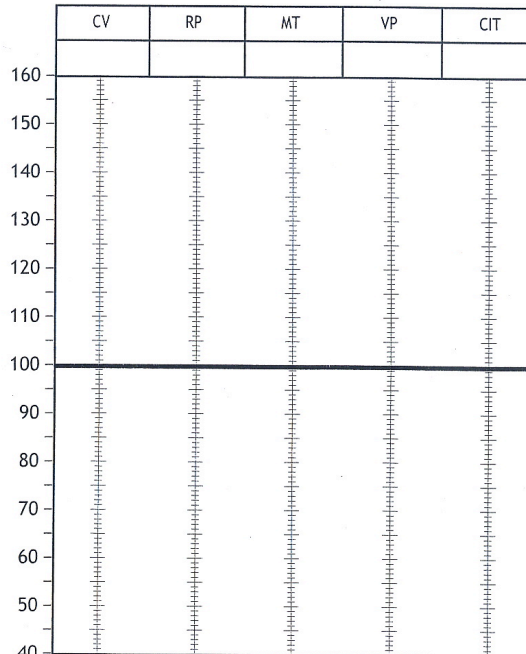
Copyright © 2005 by TEA Ediciones, S.A.
 Traducido y adaptado con permiso del propietario original, Harcourt Assessment Inc. - Edita: TEA Ediciones, S.A.; Fray Bernardino de Sahagún, 24; 28036 MADRID - Prohibida la reproducción total o parcial. Todos los derechos reservados - Printed in Spain. Impreso en España.

Cuadernillo de anotación

Perfil de puntuaciones escalares

Perfil de puntuaciones compuestas

ANNEX 2

ANNEX 3

